

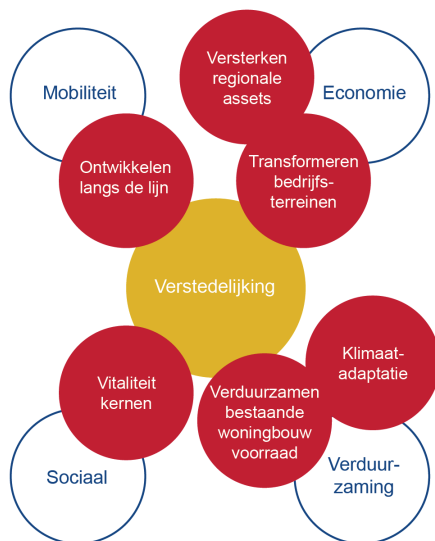
provincie **HOLLAND**
ZUID

Naar vernieuwende verstedelijkingsafspraken

Handelingsperspectief 'Vitaliteit kernen'

Zuid-Holland heeft een grote bouwopgave. Om aan de woningbehoefte te voldoen, moet de bouwproductie in bestaande plannen op korte termijn worden versneld én moeten plannen worden gemaakt voor de middellange en lange termijn. Een groot deel van de behoefte moet binnenstedelijk worden ingevuld. Binnenstedelijke verdichting komt niet zonder meer van de grond. Met Stedenbaan is er destijds een vernieuwende afspraak gemaakt over verdichting in combinatie met frequentieverhoging van de trein, een afspraak tussen publieke partijen en vervoerders.

Momenteel ligt de vraag voor: Wat zijn de vernieuwende verstedelijkingsafspraken van de toekomst? Welke investeringsprikkel wordt ingezet om verstedelijking te richten? Doel is de binnenstedelijke opgaven daadwerkelijk met elkaar te gaan realiseren! In de afgelopen periode is gestart met het in beeld brengen van mogelijke vernieuwende afspraken voor 1) ontwikkelen langs de lijn, 2) transformatie van bedrijfsterreinen, 3) vitaliteit kernen en 4) verduurzaming bestaande voorraad. Dit handelingsperspectief biedt voor 'Vitaliteit kernen' een handvat om te komen tot vernieuwende afspraken.

*Hoe zorgen we ervoor
dat de regio's in de
provincie vitaal blijven
en met elkaar een goed
functionerend netwerk
van kernen en land-
schappen vormen*

Ambitie. De opgave is de vitaliteit van kernen en de regio als geheel te verbeteren met de bouwopgave als katalysator. Dit draagt bij aan een economisch concurrerende provincie waarin het goed leven is: inwoners die mobiel en vitaal zijn en zo lang mogelijk blijven, wonen in levendige goed bereikbare kernen in een mooie landschappelijke omgeving. Daarmee benutten we de bestaande stedelijke en landschappelijke netwerken beter en zetten we investeringen slim in.

Praktijk. In de praktijk staat de vitaliteit van kernen op de lange termijn onder druk door ontgroening en vergrijzing. Met de vergrijzing neemt de behoefte aan zorg (thuis) toe. Gebouwen met publieke en maatschappelijke functies staan leeg. Ook de betaalbaarheid van voorzieningen neemt steeds verder af. Lokale bedrijven maken zich zorgen over de beschikbaarheid van personeel in de toekomst. Door een te grote plancapaciteit in combinatie met de ladder van duurzame verstedelijking zit de bouw van woningen soms op slot. Hoe kan de bouwopgave benut worden om de vitaliteit en mobiliteit van mensen, kernen en de gehele regio te verbeteren?

Nieuwe verstedelijkingsafspraken. Het verbeteren van de vitaliteit van kernen moet starten met een gezamenlijke visie op vitaliteit. Die ontbreekt vaak nog. Een visie met aandacht voor de specifieke context: nabijheid van een (middel)grote stad of meer landelijk gelegen kernen. Een gezamenlijk uitgangspunt moet zijn: 'niet alles kan overal'. Dit vraagt keuzes maken. Bijvoorbeeld door de formulering van een 'basisvoorzieningen niveau' per kern en afspraken over clustering van bovenlokale voorzieningen. En daarmee gezamenlijk programmeren van woningen (kwantitatief en kwalitatief!) en voorzieningen. Investeren in mobiliteit en vitaliteit van mensen vormt een impuls voor de gezamenlijke afspraken: vraagafhankelijk vervoer, mobiliteitsvernieuwing, domotica, zorg op afstand (inclusief het ontsluiten van kennis op deze terreinen). De inzet moet gericht zijn op het beter organiseren en samenwerken in de regio. En vervolgens de gezamenlijke afspraken en de uitvoering wel goed vastleggen en borgen.

Hoe samenwerken? Samenwerking kan een formele vorm aannemen of meer de principes van 'coalition of the willing' volgen. Vitaliteit kernen vraagt in eerste instantie meer een 'coalition of the willing'. Gezamenlijk een visie ontwikkelen. Wie doet mee? Welke (niet)publieke partijen kunnen en willen bijdragen? Vervolgens vraagt het maken van ingewikkelde keuzes over woningen, voorzieningen en mobiliteitsmaatregelen nadrukkelijk om stevige gezamenlijke afspraken en om regie. Dit wordt vastgelegd in een bestuurlijk gebiedsakkoord.

Een bestuurlijk trekker treedt op als regisseur van het Gebiedsakkoord. Partijen in het Gebiedsakkoord zijn de gemeenten (vanuit maatschappelijke en fysiekruimtelijke sectoren), de regio, de provincie, zorginstellingen, maatschappelijke partijen en ondernemers. Belangrijk is dat de samenwerking vanzelfsprekend de realisatie van de afspraken monitort, maar ook nadrukkelijk aandacht heeft voor 'gemeenschapszin' en steeds aanzet tot nieuwe initiatieven en activiteiten in het gebied zelf. En daarmee ook steeds nieuwe partners en investeerders aantrekt en (ver)bindt.

Hoe nu verder? De volgende stappen geven richting en houvast voor het vervolg.

1. Wijs een bestuurlijk trekker (regisseur) aan voor het gebied.
2. Betrek de relevante publieke en niet publieke partijen.
3. Ontwikkel een gezamenlijke visie op vitaliteit en formuleer hierbij (integrale) opgaven op gebiedsniveau en op lokaal niveau. Sluit hierover een intentieovereenkomst op gebiedsniveau met alle (niet)publieke partners.
4. Werk de intentieovereenkomsten uit in een Gebiedsakkoord.
5. Aan de slag!

Rapporteer de voortgang op een bestuurlijk moment in het voorjaar van 2018

Inspiratie voor de te sluiten akkoorden

(de meest gekozen interventies tijdens de gamesessies)

Beleid- en programmering

- Gezamenlijke visievorming over Vitaliteit
- Toepassen van nieuwe zorgconcepten t.b.v. het langer thuis wonen
- Harde regionale integrale afspraken maken over programmering (wat waar en wat is daarvoor nodig?)
- Gezamenlijk zoeken naar andere impulsen (dan woningbouw) voor versterken vitaliteit kernen
- Verruimen bestemmingsplannen t.b.v. toeristisch recreatieve en/of zorgvoorzieningen buitenstedelijk
- Meer maatwerk: in visie vitaliteit onderscheid maken tussen kernen nabij (middel)grote stad en landelijke gebieden
- Bij ontwikkeling aandacht voor klimaatadaptatie
- Stimuleren van technologische ondersteuning t.b.v. het langer thuis wonen
- Investeren in toeristisch-recreatieve voorzieningen in de regio

Financieel en uitvoerings-instrumentarium

- Slimmer koppelen Openbaar Vervoer (infracondsen) met Doelgroepenvervoer
- Ruimte maken in OV concessie voor flexibel vraagafhankelijk vervoer
- Oprichten ontwikkelingsmaatschappij (ontwikkelen + risicodragend investeren)
- Oprichten gebieds/transformatiefonds (afdracht per woning voor collectieve en bovenwijkse kosten)
- Oprichten vereveningsfonds (onderlinge compensatie)
- Introduceren vitaliteitssubsidie (vergelijk ISV)

Professionalisering van processen

- Betrekken zorgaanbieders, agrariers, natuur en landschaporganisaties bij publieke keuzes en investeringen
- Ontsluiten van kennis en expertise over levensloopbestendig maken van bestaande woningen
- Traceer, mobiliseer en incasseer bij baathebbers van ontwikkelingen
- Ontsluiten van kennis en expertise van innovatief vraagafhankelijk vervoer

Wet- en regelgeving

- Ontwikkelen van stimulerende fiscale maatregelen levensloop bestendig maken van bestaande particuliere woningvoorraad (Agendering rijk)

Colofon. Dit handelingsperspectief is eind 2017 opgesteld door de provincie Zuid-Holland en APPM Management Consultants als opbrengst uit diverse (bestuurlijke) gamesessies 'Naar vernieuwende verstedelijkingsafspraken'.